

1944, august 15. [Kijev.] — List tajomníka Ústredného výboru Komunistickej strany (bolševikov) Ukrajiny N. S. Chruščova hlavnému veliteľovi ozbrojených síl a predsedovi Rady ľudových komisárov SSSR J. V. Stalinovi o opatreniach Ústredného výboru Komunistickej strany (bolševikov) Ukrajiny na podporu partizánskeho hnutia v Československu, Maďarsku a Rumunsku, o vyškolení a vysielaní partizánskych organizátorských skupín na územie týchto krajín.

V júni 1944 sa na ÚV KS(b)U obrátili predstavitelia komunistických strán Československa, Rumunska a Maďarska s prosbou o pomoc pri organizovaní a rozvíjaní partizánskeho hnutia na území týchto krajín.

Praktické opatrenia pre rozvoj partizánskeho hnutia v týchto krajinách sú rozpracované a z poverenia ÚV KS(b)U ich uskutočňuje Ukrajinský štáb partizánskeho hnutia za účasti predstaviteľov komunistických strán Československa, Rumunska a Maďarska.

Aby pripravili národné kádre pre organizátorské partizánske oddiely, školy Ukrajinského štábu partizánskeho hnutia pre zvláštne úlohy prijali v júli 1944 na výcvik 400 Čechoslovákov, Maďarov a Rumunov, ktorých vybrali predstavitelia komunistických strán spomedzi vojnových zajatcov.

Z vyškolených Slovákov, Rumunov a Maďarov sa sformovalo 40 organizátorských oddielov, na čelo ktorých predstavitelia komunistických strán postavili veliteľov, dôstojníkov spomedzi bývalých vojnových zajatcov a partizánov príslušnej národnosti. Do každého oddielu sú včlenení 4—5 skúsení ukrajinskí partizáni ako štábni pracovníci, inštruktori-míneri, radisti a lekári.

Sformované oddiely sú úplne vystrojené, vyzbrojené, zásobené spojovacími prostriedkami a prepravujú sa lietadlami do tyla nepriateľa.

Do 10. augusta 1944 Ukrajinský štáb prepravil lietadlami 32 organizátorských oddielov, spolu 491 ľudí, z toho do Československa 12 oddielov, do Maďarska 8, do Rumunska 7 a 5 organizátorských oddielov vysadil na základne ukrajinských partizánov na okupované územie Moldavska.

S 18 oddielmi jestvuje trvalé rádiové spojenie.

Vysadené oddiely hlásia priaznivé podmienky pre rozvoj partizánskeho hnutia najmä v Československu.

Veliteľ oddielu Veličko, zhodený 26. 7. 1944 so skupinou 11 ľudí na stredné Slovensko do priestoru Ružomberka, od 6. do 9. augusta poslal niekoľko rádiogramov, ktoré charakterizujú situáciu v Československu.

Uvádzam tie najdôležitejšie:

„Spojili sme sa s organizáciou komunistickej strany mesta Ružomberok. Vedúci: Šolc Jaroslav, Strechaj Rudolf. Veľké perspektívy. Pošlite viac zbraní.“

„Je možnosť vysadenia veľkých desantov. Slovenské vojsko je ochotné prejsť na stranu Červenej armády.“

listy, kteří doprovázejí pilota, nemáme nic společného." V Londýne si — ako to vyzerá — poplietli dve delegácie, Koreckého a Šmidkeho. O tom svedčí aj ďalší rádiogram zo 16. 8. 1944 (dokument čís. 135).

V odpisoch záznamov depeší rádiostanice „Oto“ je tiež Golianova zpráva z 12. 8. 1944: „Gen. Ingr: Na č. 220, 221. Meno posl. Šmidke (Šmidke) z podzemného hnutia (pplk. Ferjenčík a posl. Šmidke). Do Čatlošovej delegácie som ich nezaradil, len použil jeho letúna. Ley.“ (SÚA Praha, PMR-L, sign. Slov. nár. rada.) Záznam je čiastočne skomolený.

„Organizujeme slovenský partizánsky oddiel 100 ľudí pod velením slovenských veliteľov. Posielajte viac zbraní.“ 295

„Podmienky pre rozvoj slovenského partizánskeho hnutia sú nesmierne. V priestore Ružomberka, Banskej Bystrice, Zvolena je ozbrojených 1500 slovenských partizánov.“

„Náš oddiel má 150 ľudí. Prosím zbrane a odborníkov — diverzantov.“

„Národná organizácia na Slovensku má vlastnú armádu. Centrum je v Banskej Bystrici, s predstaviteľmi organizácie sme sa spojili.“

„Zpravodajcovia hlásia, že v slovenských vojenských jednotkách sa učia sovietsku hymnu. Niektoré majú červené zástavy. Heslá: Nech žije Stalin!“

Osvetový dôstojník československého oddielu zhodeného na Veličkovu základňu Mičudík, slovenský komunista, 8. augusta oznámil:

„V šiestich dedinách prebiehajú ľudové voľby. Máme spojenie s komunistickou stranou. Ľudí pribúda, posielajte zbrane.“

Za posledné dni Ukrajinský štáb zhodil v Československu na Veličkovu základňu 4 nové organizátorské oddiely, výzbroj, strelivo a potraviny.

V zhadzovaní oddielov a zbraní pokračujeme.

V auguste a septembri plánujeme zhodiť lietadlami do Československa, Maďarska a Rumunska ešte 30 organizátorských partizánskych oddielov, výzbroj, strelivo a spojovacie prostriedky, spolu 160 ton.

N. Chruščov

AŮDS ŮV KSU Kijev.* Strojopisný priepis¹. (Z ruštiny preložila TS.)

135

1944, august 16. [Londýn.] — Zpráva čs. ministra NO gen. S. Ingra pplk. J. Golianovi s požiadavkou vyjasniť okolnosti údajného odletu Čatlošovej delegácie do SSSR, zaslaná rádotelegraficky na Slovensko.

○

Ley:

Vaše informácie, týkajúce sa odjazdu Čatlošovej delegácie do SSSR, jsou nám nejasné do té míry, že jenom na základě náznaků a dedukcí usuzujeme, že delegace odejela. Tato nejasnost je pravděpodobně způsobena tím, že ve svých hlášeních neděláte zřetelného rozdílu mezi svojí činností oficiální a činností podzemní. Z toho vyplývá, že mnoho věcí, které jsou vám samozřejmé, jsou nám nejasné, protože neznáme okolností. — Z Vašich posledních dep. vyrozumíváme, že Čatlošova delegace odjela a že s ní společně odletěli dva členové podzemního hnutí. Pochopíte, že si dobře společnou jízdu quislingů a odboje nedovedeme představit a že to vyžaduje vysvětlení. Právě tak vyžaduje objasnění Váš požadavek pplk. Ferjenčíka, nehledě k tomu, že zde budou i obtíže povahy technické.¹ — Podejte mi vysvětlení obratem.

Ingr.

SŮA Praha. PMR-L, sign. Slov. nár. rada. Odpis. Strojopisný priepis.

¹ Na dokumente je rukopisná poznámka — „podpísané s. Chruščovom 15. 8. 1944“ a nečitelný podpis.

¹ V zachovaných rádiogramoch vymenených medzi Londýnom a Slovenskom o delegáciách do SSSR sú zrejme medzery. Ingrov dopyt má však nepochybne súvis s nasledujúcou Golianovou správou: „Na 230—231: Meno posl.: Šmidke. Do Čatlošov[ej] deleg. som nikoho nezadelil, použil som len jeho letúna. S Čatlošom nemáme nič spoločného. Neprítomnosť pplk. Ferjenčíka nedá sa ďalej utajovať, pošlite ho späť na Slovensko. Ley.“ (SŮA Praha, PMR-L, sign. Slov. nár. rada. „Zpráva ze Slovenska dne 14. srpna 1944.“ Radiost. Oto.) — Porov. tiež dokument čis. 143.